

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ імені ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО»
Факультет лінгвістики

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету лінгвістики

Н.С. Саєнко

(підпис)

(ініціали, прізвище)

«_____» _____ 20__ р.

**Методичні рекомендації до самостійної роботи студентів
з кредитного модуля
Сучасна українська мова**

підготовки	бакалавра
спеціальності	035 Філологія
спеціалізації	035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська; 035.043 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька; 035.055 Романські мови та літератури (переклад включно), перша – французька денної форми навчання
форми навчання	денна

Ухвалено методичною комісією
факультету лінгвістики

Протокол від _____ 20__ № _____

Голова методичної комісії

С.В. Ібрагімова

(підпис)

(ініціали, прізвище)

«_____» _____ 20__ р.

Київ – 2019

РОЗРОБНИК:

доцент кафедри української мови, літератури та культури,
к. філол. н. Завадська В. В. _____

Методичні рекомендації до самостійної роботи студентів затверджено на
засіданні кафедри української мови, літератури та культури.

Протокол від “ _____ ” _____ 20____ року № _____

Завідувач кафедри української мови, літератури та культури

_____ Онуфрієнко О. П.

“ _____ ” _____ 20____ року

ЗМІСТ

№	Назва розділу	Сторінка
1.	Анотація	4
2.	Мета та завдання кредитного модуля	4
3.	Структура кредитного модуля	5
4.	Календарно-тематичний план	5
5.	Самостійна робота з підготовки до практичних занять	7
6.	Контрольні роботи	8
7.	Оцінювання результатів навчання	8
8.	Рекомендована література	12
9.	Політика академічної доброчесності	13
10.	Консультації і контакти із викладачем	14

1. АНОТАЦІЯ

Назва кредитного модуля	Сучасна українська мова 2/III
Формат кредитного модуля	Практичне заняття: 1 пара щотижня
Семестрова атестація	Екзамен
Дедлайни	Модульна контрольна робота: 17 – 18 тиждень
Викладачі	Завадська Вікторія Валеріївна, доцент кафедри української мови, літератури та культури, кандидат філологічних наук

У структурно-логічній схемі програми підготовки бакалаврів кредитний модуль «Сучасна українська мова» 2/III належить до циклу навчальних дисциплін соціально-гуманітарної підготовки (за вибором студентів) та має міждисциплінарні зв'язки із такими кредитними модулями програми підготовки: «Вступ до романо-германського мовознавства» 2/I, «Зіставна граматики» 4/СВ, «Іноземна мова (основна, практичний курс)» 7/I та іншими гуманітарними науками.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ КРЕДИТНОГО МОДУЛЯ

Метою кредитного модуля є формування у студентів здатностей:

- оволодіти теоретичними відомостями про лінгвістичні явища
- формувати творчий підхід до аналізу фонетичних, лексичних та граматичних явищ сучасної української мови
- опанувати норми культури українського усного й писемного мовлення;
- застосовувати одиниці усіх мовних рівнів – фонетичного, морфологічного, семантичного, синтаксичного тощо – для висловлення думки в усій необхідній для спілкування повноті;

- аналізувати лексичні та граматичні мовні явища згідно з теоретичними відомостями
- послуговуватися загальномовними лексикографічними та іншими довідковими джерелами;
- аналізувати лінгвістичні тексти та проводити навчальну роботу з ними в аспекті повноцінного сприйняття, створення та відтворення.

Основні завдання кредитного модуля

Після засвоєння навчальної дисципліни студенти після засвоєння мають продемонструвати такі **результати навчання**:

Знання

- основних етапів формування, становлення і розвитку української мови;
- комунікативних ознак культури мовлення;
- особливостей стилів та жанрів української літературної мови;
- основних норм сучасної української літературної мови;
- основ усного та писемного мовного етикету;
- жанрів наукового мовлення та особливостей оформлювання науково-навчальних матеріалів;
- основ коректорської обробки тексту та редагування.

Уміння

- правильно використовувати мовні засоби: лексичні та граматичні відповідно до навчальних завдань;
- орієнтуватися в сучасних дослідженнях з різних напрямків українського мовознавства;
- знаходити, аналізувати інформацію з певною метою;
- створювати навчальні тексти в жанрах, які відповідають професійній підготовці перекладача;
- послуговуватися різними типами словників під час перекладу та редагування різностильових текстів.

3. СТРУКТУРА КРЕДИТНОГО МОДУЛЯ

Всього		Розподіл навчального часу за видами занять		Семестрова атестація
Кредитів	Годин	Практичні заняття	СРС	
2	60	36	24	Екзамен

4. КАЛЕНДАРНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЗАСВОЄННЯ КРЕДИТНОГО МОДУЛЯ

Основні завдання циклу практичних занять – вироблення наукових поглядів на мову, формування уміння узагальнювати набуті знання для вирішення конкретних завдань; активізувати уміння спілкуватися українською мовою в різних соціокомунікативних ситуаціях.

Тиждень	Зміст навчальної роботи
1	Розділ 1. Українська мова – національна мова українського народу. Тема 1.1. Формування української національної мови. Практичне заняття 1. Українська мова – державна мова України.
2	Тема 1.2. Визначні українські мовознавці та їхній внесок у розвиток мовознавства. Практичне заняття 2. Відомі українські мовознавці та їх внесок у розвиток науки.
3	Розділ 2. Сучасна українська мова як цілісна система. Тема 2.1 Українська лексична система. Практичне заняття 3. Класифікація лексики української мови. Класифікація і функції синонімів, омонімів, паронімів, антонімів.
4	Практичне заняття 4. Склад української лексики за походженням.
5	Практичне заняття 5. Лексика української мови за сферою вживання.
6	Практичне заняття 6. Територіально обмежена лексика.
7	Практичне заняття 7. Соціальні діалекти.
8	Практичне заняття 8. Активний та пасивний склад української лексики.
9	Практичне заняття 9. Українська фразеологія.
10	Тема 2.2. Граматична система: особливості морфологічної та граматичної систем. Практичне заняття 10. Характерні фонетичні, морфологічні та орфографічні риси сучасної української мови.
11	Практичне заняття 11. Типологічна система граматичних одиниць.
12	Тема 2.3. Стилїстична система української мови. Практичне заняття 12. Стилїстична система української мови.
13	Розділ 3. Українська мова та культура мовлення. Тема 3.1. Комунікативні ознаки культури мовлення. Практичне заняття 13. Типологія мовних норм.
14	Практичне заняття 14. Комунікативні характеристики і норми усного мовлення.
15	Тема 3.2. Культура усного мовлення. МКР Практичне заняття 15. Публічний виступ як важливий засіб комунікації переконання.
16	Тема 3.3. Культура науково-навчального мовлення. Українська лексикографія. МКР Практичне заняття 16. Структурно-змістові особливості навчально-наукового твору.
17	Практичне заняття 17. Переклад і редагування наукових текстів. МКР
18	Практичне заняття 18. Роль словників у формуванні культури мовлення. МКР

5. САМОСТІЙНА РОБОТА З ПІДГОТОВКИ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Тиждень	Перелік основних питань та завдання на на СРС з посиланням на літературу	Рекомендований час СРС
1	<p>Розділ 1. Українська мова – національна мова українського народу.</p> <p>Тема 1.1. Формування української національної мови.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Українська мова: походження, розвиток, функціонування. 2. Характерні фонетичні, морфологічні та орфографічні риси сучасної української мови. 3. Мова і мислення. Мова і мовлення. <p>Література: [2, С. 7 – 14; 3 (доп.), С. 6 – 26].</p>	0,5 год.
2	<p>Тема 1.2. Визначні українські мовознавці та їхній внесок у розвиток мовознавства.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Українське мовознавство кін. XVI – кін. XIX ст. 2. Видатні українські мовознавці XX – XXI ст. та їх науковий доробок. <p>Література: [1 доп.].</p>	0,5 год.
8-9	<p>Розділ 2. Сучасна українська мова як цілісна система.</p> <p>Тема 2.1. Українська лексична система.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Питома лексика. Ознаки старослов'янізмів. 2. Запозичена лексика. Особливості засвоєння. <p>Література: [1, С. 208-290; 2, С.24-34, 85-87].</p>	1 год.
10	<p>Тема 2.2. Граматична система: особливості морфологічної та граматичної систем.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сучасний український словотвір. 2. Українська морфологія: частини мови. <p>Література: [2, С. 25 – 28, 53 – 56].</p>	0,5 год.
12	<p>Тема 2.3. Стилiстична система української мови.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основні ознаки функціональних стилів. 2. Інтеграція стилів у професійній сфері перекладача. <p>Література: [3 доп., С. 247 – 295].</p>	0,5 год.
13-14	<p>Тема 3.1. Комунікативні ознаки культури мовлення.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Комунікативні ознаки культури мовлення. 	2 год.

	2. Норма та її варіативність. Література: [1, С. 208 – 290].	
15	Тема 3.2. Культура усного мовлення. МКР 1. Мова, мовлення, спілкування. 2. Невербальні засоби спілкування. Література: [4 доп., С. 55 – 82].	2 год.
16-18	Тема 3.3. Культура науково-навчального мовлення. Українська лексикографія. 1. Оформлення результатів наукової діяльності. Анотація, тези, стаття як різновиди наукових текстів. 2. Правила цитування та бібліографічного опису в наукових текстах. 3. Наукова доброчесність та проблема охорони інтелектуальної власності в Україні. 4. Історія української лексикографії. Література: [4 доп. С. 191 – 203; Портал мовної політики].	2 год.
1-18	Підготовка до екзамену	15 год.

6. КОНТРОЛЬНІ РОБОТИ

З метою перевірки знань та практичних умінь студентів рекомендується проводити три експрес-контрольні роботи (контрольна робота № 1 за темами 1, 2 розділу 1; контрольна робота № 2 за темами розділу 2 та 3). Наприкінці курсу рекомендується проведення модульної контрольної роботи.

Метою МКР є перевірка засвоєння студентами знань про мову як багатофункціональну знакову систему й суспільне явище, розуміння ними основних процесів, що відбуваються в мові, умінь сприймати, впізнавати, аналізувати мовні явища, оцінювати їх з позиції мовної нормативності; вміння застосовувати набуті знання на практиці, зокрема в процесі різнобічного аналізу мовних одиниць. Модульна контрольна робота складається з чотирьох практичних завдань, які оцінюються згідно із системою вагових балів із кожного контрольного заходу. Рекомендується виконання модульної контрольної роботи, як елементу підсумкового контролю, яка розрахована на 2 аудиторні години. Перелік завдань до модульної контрольної роботи див. у Методичних вказівках до СРС. Зміст та структура МКР, критерії її оцінювання визначаються Методичними вказівками даної дисципліни та Положенням про рейтинговою систему оцінювання.

Кожен варіант МКР містить завдання однакового рівня складності. Критерії оцінювання МКР подано в пункті 7 «Оцінювання результатів навчання».

7. ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Рейтинг студента з кредитного модуля складається з балів, що він отримує за:

- 1) 6 відповідей на практичних заняттях (ваговий бал за кожну відповідь - **2**);
- 2) 3 експрес-контролі (ваговий бал за кожну контрольну роботу – **9**);
- 3) модульну контрольну роботу (МКР), ваговий бал – **21**;
- 4) екзамен.

Сумарна кількість балів за екзамен складає **40 балів**, з яких 10 балів – за відповідь на теоретичне питання, 30 балів – за виконання практичних завдань (по 15 балів за кожне).

Система рейтингових (вагових) балів та критерії оцінювання

1. Відповідь на практичних заняттях

Ваговий бал за роботу на практичних заняттях: **2 бали**.

Рівень засвоєння навчального матеріалу	Значення г практ	Опис критеріїв оцінювання
Відмінно	2 бали	повна відповідь на питання з проблематики теми, що обговорюються на занятті; ґрунтовність та послідовність викладу;
Добре	1,5 бали	повна відповідь на питання з проблематики теми, що обговорюються на занятті; ґрунтовність та послідовність викладу; наявність незначних мовленнєвих помилок;
Задовільно	1 бал	неповна (60 %) відповідь на питання з проблематики теми, що обговорюються на занятті; недостатні ґрунтовність та послідовність викладу; наявність мовленнєвих помилок;
Незадовільно	0 балів	невідповідність змісту відповіді проблематиці теми; відсутність відповіді.

5. Експрес-контроль.

Максимальний ваговий бал за три експрес-контролі становить **27 (9x3)**.

Шкала оцінювання:

- «відмінно»: 8 – 9 балів;
- «добре»: 6 – 7 балів;
- «задовільно»: 4 – 5 балів;
- «незадовільно»: 0 балів;

«**відмінно**»: повна відповідь (не менше 90% потрібної інформації);

«добре»: достатньо повна відповідь (не менше 75% потрібної інформації) або повна відповідь з незначними неточностями;

«задовільно»: неповна відповідь (не менше 60% потрібної інформації) та незначні помилки;

«незадовільно»: відсутність виконаного завдання або невідповідність вимогам на оцінку «задовільно».

3. Виконання модульної контрольної роботи

Ваговий бал за модульну контрольну роботу – 21 бал.

Модульна контрольна робота складається з двох практичних (1 година) та двох практичних завдань (1 година), які оцінюються згідно з системою вагових балів з кожного контрольного заходу. Питання контрольних завдань охоплюють ключові розділи модуля. Виконуючи завдання, студент повинен виявити знання теоретичних засад нормативності української літературної мови, основних понять про стилі української мови; систему знань зі специфіки української професійної мови, лінгвістичної термінології як основи професійного мовлення та стилістики текстів. Від студентів не вимагається дослівного відтворення визначень понять, поданих у навчальній літературі, це може бути довільний переказ, проте відповідь має демонструвати розуміння вивченого матеріалу, вміння формулювати та чітко поняття, вербалізувати думки. Виконання практичних завдань передбачає виявлення у студента рівня досконалості володіння нормами сучасної української мови та їх вмілого використання у продукуванні висловлювань.

Так, **практичне завдання** вимагає навичок точного та логічного вибору слова відповідно до мовленнєвої ситуації. Запропоновані паронімічні лексеми студенти мають поєднати у словосполучення відповідно до їх змісту.

Приклад завдання: професійний//професіональний(виконання, обов'язок, мова, диктор, спілка).

Приклад виконання: професійний обов'язок, професійна мова, професійна спілка; професіональне виконання, професіональний диктор.

Друге практичне завдання дає змогу виявити рівень мовної культури майбутнього фахівця: редагуючи словосполучення, студенти демонструють свою обізнаність щодо особливостей морфологічного, синтаксичного, лексичного та стилістичного рівнів мовної системи.

Наприклад: питанняповістки дня – питання порядку денного

Третє та четверте завдання орієнтовані на активізацію словникового запасу мовців, демонструють вміння студентів послуговуватися лексичним/фразеологічним багатством української мови, зокрема у доборі синонімів-дублетів, часто вживаних у сучасному науковому та професійному мовленні. Лексеми у синонімічній парі мають відрізнятися своїм походженням: одне слово – питома, друге – запозичене. *Наприклад: адаптація-приспосовання*

Критерії оцінювання МКР:

Оскільки дана робота має перевірити знання отриманні за курс, студенти дають відповіді на теоретичні питання з дисципліни, а також показують

застосування цих теоретичних засад на практиці при виконанні практичного завдання. Під час проведення модульної контрольної роботи користуватися літературою не дозволяється.

Оцінювання модульної контрольної роботи здійснюється відповідно до критеріїв, які визначені в Положенні про рейтингову систему оцінювання. Кожне із завдань модульної контрольної роботи оцінюється в багатобальній системі, завіряється підписом викладача із зазначенням дати. Після проведення модульної контрольної роботи викладачі в 5-денний термін обов'язково знайомлять кожного студента(ку) як з його/її оцінкою за МКР, так і з отриманою оцінкою за вивчення відповідного модуля навчальної дисципліни. Модульна контрольна робота затверджуються на засіданні кафедри й оформляються належним чином (зразки МКР додаються в додатках до Положення про РСО з дисципліни).

Сума балів за виконання усіх завдань переводиться відповідно до шкали оцінювання МКР.

Шкала оцінювання модульної контрольної роботи:

«відмінно»:	19 – 21 балів;
«добре»:	16 – 18 балів;
«задовільно»:	12 – 15 балів;
«незадовільно»:	0 балів;

«відмінно»: повна відповідь (не менше 90% потрібної інформації);

«добре»: достатньо повна відповідь (не менше 75% потрібної інформації) або повна відповідь з незначними неточностями;

«задовільно»: неповна відповідь (не менше 60% потрібної інформації) та незначні помилки;

«незадовільно»: відсутність виконаного завдання або невідповідність вимогам на оцінку «задовільно».

Максимальний ваговий бал за МКР становить **21**.

Кожен студент має право відпрацювати пропущені з поважної причини (лікарняний, мобільність тощо) заняття за рахунок самостійної роботи.

Студент, який не з'явився на модульну контрольну роботу через поважні причини, повинен особисто (або через іншу особу) не пізніше наступного дня повідомити про це і протягом тижня після виходу надати відповідні пояснення та підтверджуючі документи. У такому випадку йому надається можливість в індивідуальному порядку написати МКР. Детальніше за посиланням: <https://kpi.ua/files/n3277.pdf>.

Проміжна атестація студентів

Атестація студентів проводиться на 8 і 14 тижнях із зазначенням поточного рейтингу. Умовою задовільної атестації є значення поточного рейтингу студента не менше 50% від максимально можливого на час атестації.

Максимальна кількість балів на першій атестації є сума балів за дві відповідь, виконання одної експрес-контрольної – максимально 13 балів.

Максимальна кількість балів на другій атестації складатиме суму балів за чотири відповіді на практичних заняттях, виконання двох експрес-контролів – максимумно 26 балів.

Таким чином, з першої атестації студент отримує “задовільно”, якщо його поточний рейтинг буде не менше 7 балів, з другої атестації студент отримує “задовільно”, якщо його поточний рейтинг буде не менше 13 балів.

Максимальна сума балів стартової шкали складає 60 балів. Необхідною умовою допуску студента до екзамену з кредитного модуля є його попередня рейтингова оцінка, яка має бути не менше 50% стартового рейтингу, тобто не менше ніж 30 балів.

Критерії оцінювання екзамену

На екзамені студент усно дає відповідь на питання, зазначені в білеті. Білет складається з одного теоретичного питання і двох практичних. Сумарна кількість балів за екзамен складає **40 балів**, з яких 10 балів дається за відповідь на теоретичне питання та по 15 балів за виконання кожного практичного завдання (у сумі – 30 балів).

Система оцінювання теоретичного питання:

- «відмінно», повна відповідь (не менше 90% потрібної інформації) – 9 – 10 балів;
- «добре», достатньо повна відповідь (не менше 75% потрібної інформації, або незначні неточності) – 7 – 8 балів;
- «задовільно», неповна відповідь (не менше 60% потрібної інформації та деякі помилки) – 6 балів;
- «незадовільно», незадовільна відповідь – 0 балів.

Система оцінювання практичного запитання:

- «відмінно», повне безпомилкове розв’язування завдання – 14 – 15 балів;
- «добре», повне розв’язування завдання з несуттєвими неточностями – 11 – 13 балів;
- «задовільно», завдання виконане з певними недоліками – 9 – 10 балів;
- «незадовільно», завдання не виконано – 0 балів.

Рейтинг з дисципліни складає:

$$R = 60 + 40 = 100 \text{ балів}$$

Оцінювання проводиться за шкалою ECTS (відповідно до наказу МОН №48 від 23.01.04).

Переведення значення рейтингових оцінок з кредитного модуля в ECTS та традиційні оцінки для виставлення їх до екзаменаційної (залікової) відомості та залікової книжки здійснюється відповідно до таблиці:

Бали $R = r_c + r_e$	Традиційна екзаменаційна оцінка
95-100	Відмінно
85-94	Дуже добре
75-84	Добре

65-74	Задовільно
60-64	Достатньо
Менше 60	Незадовільно
гс менше 30	Не допущено

8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Гриценко Т. Б. Українська мова та культура мовлення : навч. посіб. / Т. Б. Гриценко. Вінниця : Нова книга, 2003. 480 с. URL: <http://www.twirpx.com/file/98980/>
2. Мойсієнко А. К. та ін. Сучасна українська літературна мова: підручник. / А. К. Мойсієнко, О. В. Бас-Кононенко, В. В. Бондаренко та ін. К.: Знання, 2010. 270 с. URL: <https://pick.net.ua/uk/extra/psosvita/1310-suchasna-ukrainska-literaturna-mova>
3. Шевчук С. В., Лобода Т. М. Практикум української мови: Модульний курс: Навч. посіб. К.: Вища шк., 2006. 326 с. URL: <http://www.twirpx.com/file/479292/>

Допоміжна

1. Довбня Л. Е., Товкайло Т. І. Історія українського мовознавства в іменах: навч. посіб. Переяслав-Хмельницький, 2018. 171 с. URL: <http://ephsheir.phdpu.edu.ua/xmlui/handle/8989898989/3596?locale-attribute=en>
2. Зарицький М. С. Переклад: створення та редагування. / М. С. Зарицький – К.: Парламентське в-во, 2004. 120 с. URL: <http://www.twirpx.com/file/227851/>
3. Мацько Л. І. Стилїстика української мови: Підруч. / Л. І. Мацько, О. М. Сидоренко, О. М. Мацько. К.: Вища школа, 2003. 462 с. URL: <http://uareferats.com/index.php/book/details/197>
4. Мацюк З. Українська мова професійного спілкування: Навч. посіб. / З. Мацюк, Н. Станкевич. К.: Каравела, 2005. 352 с. <http://k105.khai.edu/library/literature/loadliterature/filename/1486372630.pdf>

Уся література знаходиться у Національній бібліотеці України імені В.І. Вернадського, у бібліотеці КПІ ім. Ігоря Сікорського, на кафедрі УМЛК, у системі «Електронний Кампус КПІ».

9. ПОЛІТИКА АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Будь-які прояви академічної недоброчесності не толеруються. Наслідки таких проявів визначаються рішенням засідання кафедри та регламентуються відповідно до «Тимчасового положення про систему запобігання академічному плагіату в Національному технічному університеті України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше за посиланням: https://osvita.kpi.ua/files/downloads/Pologen_pro_plagiat.pdf

10. КОНСУЛЬТАЦІЇ І КОНТАКТИ З ВИКЛАДАЧАМИ

Спілкування з викладачем проводиться під час консультацій, через систему «Електронний Кампус КП», через електронну пошту викладача або Viber.

Консультація викладача Завадської В.В. – щосереди з 9.00 до 10. 00 та з 14.00 до 15.00 в ауд. 729/7; електронна пошта – ptits@ukr.net